

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

9 De vtilitatibus, quas filius capit ex potestate patria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

testate existenti, sed etiam vt iudex non it, num ipse velit per se agere: puta, num illi actio competat, ne iudicio transacto cum filio. eoque condemnato vel absoluto pater dicat nullum, ut pote cum non domino factum. ¶ Distinguit t̄ autem idem Castrensis vbi sup. num. 3. fere simili modo, quo B. it. & alii. Autragamus de iure antiquo aut nouo: si de antiquo quidem, ex contractu vel quasi filius, vel ex delicto vel quasi in filii personam commisso, quarebatur aliqua actio patri. quoad exercitium: idque regulariter erat. & tunc solus pater habebat suo nomine actiones, quia dominus earum filius eius nomine tantum. Quod si filius sibi quoque actiones quarebat, & quoque exercebat, patre tamen absente vel vili existente, in quinque, Paul. l. filiusfamilias 8. & Vlp. in l. in factum. l. 2. de actio. in P. actionibus iniuriarum, vi aut clam, depositi, commodati, in factum. Interdum ex contractu patris actio acquirerebatur filiofam. veluti ex dote, & tamen exercitium erat patris, l. 2. §. in patris, solut. matrimo. contra si sibi filius actiones omnino quarebat, tunc quoad exercitium quoque & presente & absente patre illis utebatur, vt in castrensis aut quasi vt dictum quia in illis pro patrefam. habebatur, l. 2. ad Macedo in P. l. 3. §. is au. em. solus, eo. At iure nouo. in rebus profecticii peculiactio ad patrem pertinet, nec suo nomine, sed paterno tamen potest mouere iudicium filiusfamil. Quod si de aduentitiis questio distinguit, vt si pater in his habeat vsum fructum, exercitium actionum ad eum pertineat, non filio, nisi absente patre, vel eo vili, sicut dicebamus in quinque alius ex iure antiquo: sin autem non habeat pater in his vsum fructum, subdistingue, aut non habet, quia prohibetur, vt in casibus annotatis ab interpretibus glo. & interpr. in auth. idem est. C. de bon. qua. liber. & in illis potest suo nomine filiusfam. maior 25. annor. agere sine consensu patris, l. si §. necessitate. eod. si minor, dato curatore bonis, l. si §. in autem. in secundo, eo. Aut pater non habet vsum fructum quia non vult, scilicet quia reicit & repudiat, & eo casu, si constat de repudiatione, idem dicendum ac in praecedenti casu: sin minus, tunc cogitur pater venire in iudicium vel requirent filio, si is agat vel requirent aduersario, si filius conueniat. Et ita intelligitur §. necessitate. l. si. de bon. qua. liber. C. ¶ De t̄ criminalibus autem iudiciis, si publicum sit, agere vel conueniri potest filiusfamilias sine consensu patris, l. inter liberos §. pen. & l. filium. ad l. lul. de adult. P. l. post legatum, de iis quib. vt ind. g. Et si conueniatur in priuato delicto, Pom. o. in l. noxal. 33. l. in l. quores. 34. & Vlp. in l. celsi condemnatus. 3. de noxal. act. l. b. g. P. tit. 4. se defendit in consilio patre: verum pro priuato veluti pro iniuria & contumelia, non agit patre presente: nisi absente patre, vel presente & non vindicante, existente simul patre vili. filio autem in dignitate posito vt ait Vlp. in l. si vniuersus. 17. §. filiosa. de iniur. & famo. libell. l. 47. P. tit. 10. ¶ Annotat t̄ autem Guido Papeus in g. 54. & 40. in curia suprema Delphinali non haberi rationem auctoritatis non adhiberi patris in negotiis filii minoris 25. an. neque ob illam omissionem nullum dici vel reddi iudicium. & ita fuisse iudicatum: ac in negotiis minorum, in quibus res non pertinet ad patrem, veluti in personali, actione, & similibus non tantum requiri auctoritatem patris, sed & curatorem filio adiungendum iuxta Bart. sententiam in l. si §. 1. de verb. obl. ¶ Notat t̄ & Nicolaus Boer ad §. 2. de consue. iur. sta. pers. in consue. bitur. & in add. ad Dyn. in reg. cui licet. de reg. iur. quod ex consuetudine generali regni Franciae filius maior 25. annor. potest esse in iudicio sine auctoritate patris & testari, codicillari, & contrahere cum reputetur emancipatus secundum Baldum in ca. 1. §. 1. de duobus frat. ib. & conf. §. 4. col. 3. tit. 1. & in l. si longius §. 1. de iud. P. Alexandrum in l. si. qui testam. fac. pos. & Iasonem in l. cunctos populos. col. 9. vers. unde si statum. de sum. t. in quia in his, quae iuris publici sunt, non consideratur patria potestas, habeturque pro patref filiusfamilias, l. filiusfamilias. 9. de iis qui sunt sui vel alien. iur. lib. 1. P. tit. 6. l. nam quod, ad SC. Treb. l. P. cum praetor. in fin. de iud. l. in primis, eo. & in illa aetate quis praesumitur sapiens, l. 1. qui. at. se excus. l. 10. C. l. 2. de min. 25. an. in P. videturque factus aequalis patri filius & ita extra eius potestatem, vt ait Aristoteles l. 1. Magno. Mora. cap. 34.

31. ¶ Quintus t̄ effectus, vt filius non possit sine patris consensu uxorem ducere, l. 2. de rit. nupt. in P. §. 1. de nupt. l. Paulus, de stat. ho. cum sim. vt late explicauimus in nuptiarum finitione.

32. ¶ Sextus, t̄ vt patria potestas praeponat omnibus tutoribus & curatoribus, nisi pater prodigus, vel vitiorum mancipium sit, l. si §. minores, de sen. pass. & restit. l. 9. C. tit. 51. l. in consilio, de cur. fur. C.

33. ¶ Septimus, t̄ vt nulla lis inter filiumfam. & patrem esse possit, nisi de castrensis agatur bonis vel quasi, in quibus pro e-

mancipato habetur, l. si nulla, de ind. li. 5. P. tit. 1. l. actiones aduersus patrem, de actio. in P.

¶ Emancipati t̄ namque possunt petita venia a praetore aduersus patrem experiri, sicuti & aduersus matrem cum eadem licentia, l. si. de in ius voc. l. 2. C. tit. 2. l. 4. in fi. & l. 5. eod. tit. in P. Quare enim litigabit pater aduersus filium sibi subditum, cum possit aduersus eum statuere, vt ait Vlpia. in l. serui & filii, l. 17. de fur. lib. 47. P. tit. 2. ¶ Demuntur t̄ tamen quidam casus, in quibus glossa 35 in l. si lenones, de ep. audien. C. notat, iudicium inter eas personas admitti iure. Verumtamen & in Gallia hodie, & nulla petita venia filium posse in ius vocare patrem, ex omni causa receptum esse video: quia, vt opinor, satis venia petita est, dum iudex permittit in ius vocare, nam sine iudicis praeccepto nemo vocandus, l. si. de exhib. rei. l. 9. C. tit. 3. & iuris executio non habet iniuriam, l. iniuriarum. 13. §. 1. & §. quae iure, de iniur. l. 47. P. tit. 10. cum sim. ibi a glo. notu. Vlp. l. 3. §. 1. de eo quod mor. cau. lib. 4. P. tit. 2. In ius autem vocare nihil aliud est, quam ius experiundi causa vocare, apud Paulum l. 1. de in ius voc. l. 2. P. tit. 3.

¶ Octauus, t̄ quod pater filium suae potestatis possit etiam reuenientem ab aliquo retentum, repetere, vindicare, & ad se compellere venire, l. 1. §. 1. de rei vind. in P. & vt aduersus detentores praedictis interdictis, & cognitione praetoria, ad exhibendum & deducendum, l. 1. §. post edictum, de ven. in spic. l. 25. P. tit. 4. l. 1. & 3. de lib. exhib. lib. 43. P. tit. 2. g. l. 1. eod. tit. lib. 8. C. tit. 8.

¶ Nonus t̄ esse potest, vt liceat tantum patribus in potestate constitutis filiis, non aliis, substituere pupillariter, l. 1. de vulg. in P. §. 1. de pupil. ap. Iust. in. & tutore testamento dare, l. 1. de test. iur. in P. §. permittum est, de tutel. ap. Iust. in.

De vilitatibus, quas filius ex patria potestate capit. Cap. 9.

1. Filiusfamilias non possunt inuiti emancipari a patre.
2. Filiusfam. non obligatur ex mutuo.
3. Filium pater non potest abdicare, id est, dicere non filium.
4. Abdicatio quid. & quomodo fiebat apud Graecos.
5. Filius, quasi dominus bonorum patris eo viuente.

Sicuti t̄ parentes non coguntur inuiti filios a potestate solvere, §. in quib. mo. ius pa. pot. sol. l. nec auus. C. de emancip. libero. l. non potest, de adop. cum sim. sic inuiti non emancipantur filii, §. generaliter, quib. mod. na. est. sui. col. 7. tit. 1. l. nec auus. in fi. & l. iudicemus, in sine, de emancip. lib. C. ob iura & vilitates quas inde percipiunt.

¶ Quarum t̄ illa, vt ea pendente ex mutuo contractu iure communi non obligentur ex senatusconsulto Macedoniano, l. 1. & l. 101. tit. 11. ad Maced. in P. & in C. Iust. in. cuius vlt. finae Vespasianus, vt ait Suetonius in Vespas. c. 11. demit vndecim casibus, in quibus obseruauerunt interpretes glossa in §. illud proprie, in ver. senatus, quod cum eo qui in al. e. potest negot. gest. & c. l. 4. Iust. tit. 7. ex iuri. decisionibus eius decretum cessare. ¶ Altera, t̄ quod non liceat patri filium negare senatusconsultis de partu agnoscendo repugnantibus, Dio. & Max. l. nec filium. 9. cum similibus. ibi nota. de pa. pot. C.

¶ Sic t̄ sublata inter Romanos abdicatio, quae Graecis ἀποδοξίς 4 & ἐξουσία ἀδελφείας 6. de pat. §. o. C. Lex est, inquit Quintilianus lib. 7. Inst. iur. Orato. c. 1. vt minus audientem dicit filium liceat abdicare. Atque Plato lb. 11. de legib. id explicat, dum permittit patri filium abnegare & abdicare: verum statuit abdicationem faciendam non a patre solo, sed & a genere vniuerso depellendum filium, id est, adhibito consilio & suffragiis proximorum, apud quos accusetur filium, ostendatque dignum qui depellatur, data licentia defensionis filio. Et si plura iustitia quam dimidia partis sint, tum masculorum tum feminatum, nisi aetas impedimento sit, tunc liceat abdicare: quo casu esset necessarium filium abdicatum alio abire. Si, ut contra permittit filio patrem accusare, morbo, senio, aut morum acerbitate in demeriam incidentem, & res dissipante. Cuius accusatione, admittentibus legum custodiibus patrem tanq̄ filiumf. domi se continere iubebat. Hefychius ἀποδοξίαν dicit vult eum, qui propter delicta, paterna domo eiectus fuit ob poenā. Abdicatum & negatum filium abdicatum quasi per praeconeum, poena facit differre ab abdicato per emancipationem & adoptionem, quae transfert in familiam alterius. Sic Suidas ἀποδοξίαν, differre a superiori tradit, quod ἀποδοξίαν eieciat ut ἀποδοξίαν: at vero ἐπιποδοξίαν ἔστιν ἐπιποδοξίαν εἰς τὴν οὐρανὸν ἀποδοξίαν. ¶ Tertia t̄ vilitas quae videatur filius quasi dominus bonorum patris viuente patre, & ideo in eum post mortem eius sine additione per immissionem videatur continuari dominium: vnde

vnde & filia familias sicuti & paterfamil. dicti sola nota adiecta, per quam distinguitur genitor ab eo qui genitus sit, vtraique Paulus in l. in suis 11. de libe. & posthum. lib. 28. P. tit. 2. l. 2. §. filium pro hered. in P. l. in suis, de suis & legit. hered. Observandum tamen hic, notam adici impropretatis quasi, eo quod vere dominus non sit, sed tantum ipse. Quoniam lege 12. tabul. Alexandro lib. 6. Genia dicit. c. 10. notat cautum, Neque filius quicquam in bonis, viventibus patribus esse. Cum enim propria sibi habere non possent, neque ea quae parentum erant possidere vere dicuntur. Sunt & alia iura & utilitates, quae ex paterno vinculo oriuntur: verum tamen illae sunt communes emancipatis & suis, ut alium locum tractationis sibi exposcant, nampe successione alimentorum, obsequiorum, & id genus similitum. De alimentis autem quae deo dicta in 9. onere matrimonii: de aliis propriis etiam locis Deo fauente agetur.

De Solutione patriae potestatis. Cap. 10.

- 1 Filios exponens, indignus patriae potestate, §. 3.
- 2 De filiis non exponendis leges.
- 3 Expositi filii an sint serui eorum, qui eos educaverunt.
- 4 Filii nutriendi dari non debent pastribus, id est, latronibus: possunt tamen dari rusticianis. Filios lactandos non lactare matres, expositio est, eod.
- 5 Patriatus dignitas, & flaminis dialis, & vestalis liberabant a patriae potestate, §. 6. 7. 8.
- 6 Patriatus dignitas qua.
- 7 Flamen dialis quis.
- 8 Vestis privilegia.
- 9 Emancipatione tollitur patriae potestas, & quomodo fiat.
- 10 Patriae potestas solvitur permissente patre suo uxore rite profecto ducere.
- 11 Emancipatus censetur filius tacite, si pater illum seorsum res suas agere permittat diu.
- 12 Emancipatus in quibus censetur in Gallia maior viginti quinque annis, §. 11.
- 13 Patriae potestas morte civili & naturali tollitur.

Pluribus modis patriae potestas solvitur, & amittitur, inter quos primus si quis passus fuerit propriam sobolem exponi, quam nec postea suam dicere poterit: vt pote indignus proles, qui crudeli, non paterno animo morti obicit, & pœnis etiam extraordinariis coercendus ex constitutione Gratiani & Valentis, l. 2. de infant. expos. lib. 8. C. tit. 7. Neque enim, vt diximus ex sententia Diocletiani & Maximiani, nec filium 9. de pat. pot. lib. 8. C. tit. 4. 7. liberum est alicui filium negare, senatusconsulto denunciata potestate de partu agnoscendo, Pœna in l. 1. Iulianus, & §. pœna, de lib. agnos.

Legem de exponendis libe. is aliquam Romulus quondam tulit, Primum enim, inquit Dionysius Halicarnasensis, in 2. necessitatem colonis imposuit educandi quicquid esset masculum, & si filius primogenitus, nullam autem prolem necari permisit minore triennio, nisi si quid mutuum, aut aliqui prod. gessum in ipso partu editum fuisset. Talis enim seruis exponi a parentibus non vetuit, sed indicatos prius quinque viris vicinis proximis, si illis quoque exponendos visum fuerit: contra hanc legem committentis, prater alias multas, etiam dimidium bonorum addixit arario. Abiit tamē in desuetudinem exponendi illa facultas, sicuti & necandi potestas, l. fin. de pat. pot. C. vicina namque sunt occidere, & subsidia vite denegare, l. necare, de libe. agnos. in P. Erat apud Thebanos teste Aliano lib. 2. de va. hist. c. 7. lex rectissima, humanissime posita. Ne cui Thebano liceat infantem exponere, vel in solitudinem abicere, capitis pœna apponitur. Iubens quoque, parentes in extrema necessitate postpositos potius ad magistratum cum sacris deferre, qui eos curarent ali publico sumtu ab alto. Qui postea eos casu seruum servarum, loco haberet, alimentis cum seruitute compensata. Similis huius potestatis partem Constantini & alia Theodosii & Honorii, Constant. in l. 1. Honor. & Theod. l. 2. de expos. lib. 5. C. eod. Theod. tit. 7. quibus voluntarie expositi, suscipiuntur sicut serui: & ita desinunt esse in potestate parentum, vt non possent huiusmodi a seruitute eximi, Constant. in l. 1. de his qui sanguinem, vel nutriendi, acceper. eod. lib. C. Theod. c. 8. Idque, vt arbitror, vt esset seruis contumelia consanguineis, & pœna liberis quod impie ob æs modicum permittissent filium & proximum mancipari seruituti, cautiore scque essent hoc prob. o in posterum idipsum non permittere: ignominia enim liberi generis est habere seruum in eo, leg. 1. de liber.

causam P. Quamquam benigniorē viam Iustin. secutus, & ne infans, qui non peccauit, aliorum impietate macula seruitutis plecteretur contra iuris præcepta, l. crimen paternum, de pœn. in P. l. sancimus, C. eod. sustulerit expositis ab aliis nutritis seruitutis iugum, & statuerit licere, l. 3. de infant. expos. C. parentibus repensis alimentis alumnō patri a libera se, vitute redimere. Meminit Quintilianus lib. 7. c. 1. legis huius de expositis: Pater, inquit, qui expositum agnouerit filium, solutus alimentis recipiat. Et rursum, qui expositum recepit, imperat ei lex nuptias locupletis propinqu. Quare & Diocletianus & Maximianus, aliquando statuerunt, l. patrem 16. de nupt. lib. 5. C. tit. 4. dum agunt de consensu paterno nuptiis filiae in potestate constitutae adhibendo, saluum & integrum potestatis ius esse patri in filia exposita, si modo restituat pretium alimentorum in eam expositam factorum. Vt, ut tamen recentiores Cæsares Valentinus, Valens, Gratianus, melius & sanctius decreuerunt, in l. 2. de infant. expos. C. omnino eos, qui exposuerunt, priuari patriae potestate, & si expositus liber sit vt indigno obsequio, qui contemserunt & vitam & mores filiorum. Patres enim natura fecit, non vt Venerem & voluptatem explerent sed vt administrari naturae & reipublicae essent, alendo, & probis moribus instituendo.

Utopime etiam Honorius & Theodosius inhiuerunt, 4 in l. 1. tit. ne pastor, filii dent. nutri. lib. 9. C. Theod. tit. 31. olim, ne quis pastoribus filios nutriendos daret, alioquin illis pœna, vt loci latronum imminente: quamuis rusticianis, vt fieri inquit solet, dari non vetamus. Phauorinus Aul. Gel. lib. 12. cap. 1. hoc non longe ab abdicatione & expositione abscedere arbitrat. Quod est enim, inquit, hoc contra naturam imperfectum ac dimidiatum matris genus, peperisse ac statim ab se abicisse, aluisse in utero sanguine suo nescio quid, quod non videret: non alere autem nunc suo lacte quod videat tam videntem iam hominem, iam matris officia implorantem. Et postea, Prater hac autem, quis illud etiam negligere aspernari que possit, quod qua partus suos deserunt ablegantque a se, & aliis nutriendos dedunt, vinculum illud coagulumque animi atque amoris, quo parentes cum filijs natura conlocat, intercindunt, aut certe quidem diluunt, deteruntque, &c. quae sequuntur apud Gellium, ubi supr.

Secundo soluitur patriae potestas, ob dignitatem aliquam filii maiorē, vt si filius familias ad patriciatum peruenit dignitatem, l. fin. de consul. lib. 12. C. & in constit. constitutio qua de dignitate, & c. in aush. coll. 6. §. filius familias, quib. mod. in pat. pot. sol. l. fi. de decurio, lib. 10. C. aliae autem dignitates inferiores non solvunt, nec ea quoque vel alia qualibet ex legibus Romuli, Dionys. Halicarn. in 2. Theodorius rex Gothorum, cum Cassiodorus patriatus dignitate donauit, in epistola qua illud insinuat Senatui Romano, Cassiod. lib. 1. varia. epist. c. 1. ait, eam esse supremi gradus, Cassiodorus autem in forma patriciatus, Idem, lib. 6. Var. c. 2. scribit hanc dignitatem perpetuam, æqualem fere sacerdotio, quia patricio, vni prima familia numini dedicata. Et liberari eum, qui huius cingulo cinctus fuisset patriae potestate, nisi contra a principe caueatur: vt qui amplissimum genium libertatis acceperit, vilissimam conditionem cum subditis non habeat. Eumque præcedere paterfamilios viros dignitate. Ex quibus locis patriciatus longe alius est, maiorque magistratus illo, qui patriciis id est, non plebeis dabatur. De quibus frequens in comitiarum & antiquitatis inquisitione mentio, & explicat Nicolaus Gruchius, lib. 2. de comiti. Rom. c. 2. Patricii namque antiquis nobiles, qui propagati ex stirpe eorum, quos in patres seu senatores delegit sibi Romulus Dio. Halicarn. 2. Maior tamē hæc dignitas patriciatus, quæ faciebat patrem totius Reipub. vt notat Suidas & Budæus, in annot. prio. ad P. in l. fin. de senat. §. Vlpianus quoque in l. frag. sen. tit. 1. 10. in fin. in potestate parentum esse define. et adit eos, qui in flamines Diales inaguntur, & quæ in virgines Vestæ capiuntur.

Flamen Dialis vnus Ioui erat consecratus, quem Numa insigni veste, curulique sella adornauit. Solus, vt Varro ait, albo galero vsus, eo quod flaminum esset maximus, dignitas, iuraque & privilegia propemodum regia illi concessa, quæ refert Aul. Gellius lib. 10. cap. 15. Plutarchus, l. br. Problem. Froble. 42. & 48. Varro, in 5. de ling. Latin. Dionysius Halicarnasensis in 2. Lilius in 1.

De Vestali quoque lex antiqua, vt virgo Vestalis simulatque capta atque in atrium Vestæ deducta, & pontificibus tradita esset: eo statim tempore sine emancipatione, ac sine capitis minutione, e patris potestate exiret, & ius testamenti facienda